

ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑ
ΑΡΧΑΙΑ – ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
Β΄ ΤΑΞΗΣ

Εισηγήτριες: Αβραμοπούλου Δήμητρα, Φλώρου Γωγώ

Ημερομηνία: 30/11/2025

A. ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

ΛΥΣΙΟΥ, Ὑπέρ Μαντιθέου

- 5 καίτοι οὔτε ἡμᾶς εἰκὸς ἦν εἰς τοιοῦτον καιρὸν ἀφιγμένους ἐπιθυμεῖν μετέχειν τῶν ἀλλοτρίων κινδύνων, οὔτ' ἐκεῖνοι φαίνονται τοιαύτην γνώμην ἔχοντες ὥστε καὶ τοῖς ἀποδημοῦσι καὶ τοῖς μηδὲν ἐξαμαρτάνουσι μεταδιδόναι τῆς πολιτείας, ἀλλὰ μᾶλλον ἠτίμαζον καὶ τοὺς συγκαταλύσαντας τὸν δῆμον.
- 7 ἐμὲ τοίνυν οὐδεὶς ἂν ἀποδείξειεν οὔτ' ἀπενεχθέντα ὑπὸ τῶν φυλάρχων οὔτε παραδοθέντα τοῖς συνδίκοις οὔτε κατάστασιν καταβαλόντα. καίτοι πᾶσι ῥάδιον τοῦτο γνῶναι, ὅτι ἀναγκαῖον ἦν τοῖς φυλάρχοις, εἰ μὴ ἀποδείξειαν τοὺς ἔχοντας τὰς καταστάσεις, αὐτοῖς ζημιοῦσθαι. ὥστε πολὺ ἂν δικαιότερον ἐκείνοις τοῖς γράμμασιν ἢ τούτοις πιστεύοιτε· ἐκ μὲν γὰρ τούτων ῥάδιον ἦν ἐξαλειφθῆναι τῷ βουλομένῳ, ἐν ἐκείνοις δὲ τοὺς ἱππεύσαντας ἀναγκαῖον ἦν ὑπὸ τῶν φυλάρχων ἀπενεχθῆναι.
- 8 ἔτι δέ, ὦ βουλή, εἴπερ ἵππευσα, οὐκ ἂν ἤ[ν] ἔξαρνος ὡς δεινὸν τι πεποιηκώς, ἀλλ' ἠξίουν, ἀποδείξας ὡς οὐδεὶς ὑπ' ἐμοῦ τῶν πολιτῶν κακῶς πέπονθε, δοκιμάζεσθαι. ὁρῶ δὲ καὶ ὑμᾶς ταύτῃ τῇ γνώμῃ χρωμένους, καὶ πολλοὺς μὲν τῶν τότε ἱππευσάντων βουλευόντας, πολλοὺς δ' αὐτῶν στρατηγοὺς καὶ ἱπάρχους κεχειροτονημένους. ὥστε μηδὲν δι' ἄλλο με ἠγεῖσθε ταύτην ποιεῖσθαι τὴν ἀπολογία, ἢ ὅτι περιφανῶς ἐτόλμησάν μου καταψεύσασθαι. Ἀνάβηθι δέ μοι καὶ μαρτύρησον.

A1.α. Να γράψετε για καθεμιά από τις παρακάτω περιόδους λόγου τη λέξη «Σωστό», αν είναι σωστή, ή τη λέξη «Λάθος», αν είναι λανθασμένη, με βάση το αρχαίο κείμενο. (μονάδες 5)

- Το επιχείρημα του Μαντίθεου στην §5 ανήκει στα εικότα.
- Το όνομα του Μαντίθεου αναγράφεται στους επίσημους καταλόγους.
- Ο Μαντίθεος πιστεύει ότι η θητεία στο ιππικό δεν αποτελεί από μόνη της μομφή εναντίον του.
- Ο Μαντίθεος αποδοκιμάζει την εκλογή των παρόντων βουλευτών.
- Ο Μαντίθεος μειώνει ηθικά τους αντιπάλους του.

A1.β Να τεκμηριώσετε κάθε απάντησή σας γράφοντας τις λέξεις/φράσεις του αρχαίου κειμένου που την επιβεβαιώνουν. (μονάδες 5)

Μονάδες 10

A2. ὥστε πολὺ ἂν δικαιότερον ἐκείνοις τοῖς γράμμασιν ἢ τούτοις πιστεύοιτε: Γιατί τα «γράμματα» ήταν πιο αξιόπιστα από τα «σανίδια»;

Μονάδες 10

B1. Με βάση το κείμενο που σας δίνεται (§5) και το παρακάτω παράλληλο κείμενο από τα Έλληνικά του Ξενοφώντα, να σχολιάσετε το περιεχόμενο της φράσης «άλλα μᾶλλον ἡτίμαζον καὶ τοὺς συγκαταλύσαντας τὸν δῆμον».

ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

[2.3.15] τῷ μὲν οὖν πρώτῳ χρόνῳ ὁ Κριτίας τῷ Θηραμένει ὁμογνώμων τε καὶ φίλος ἦν· ἐπεὶ δὲ αὐτὸς μὲν προπετής ἦν ἐπὶ τὸ πολλοὺς ἀποκτείνειν, ἅτε καὶ φυγῶν ὑπὸ τοῦ δήμου, ὁ δὲ Θηραμένης ἀντέκοπτε, λέγων ὅτι οὐκ εἰκὸς εἶη θανατοῦν, εἴ τις ἐτίματο ὑπὸ τοῦ δήμου, τοὺς δὲ καλοὺς κάγαθους μὴδὲν κακὸν εἰργάζετο. [2.3.23] οἱ δ' ἐμποδὼν νομίζοντες αὐτὸν εἶναι τῷ ποιεῖν ὅ τι βούλονται, ἐπιβουλεύουσιν αὐτῷ, καὶ ἰδίᾳ πρὸς τοὺς βουλευτὰς ἄλλος πρὸς ἄλλον διέβαλλον ὡς λυμαινόμενον τὴν πολιτείαν. καὶ παραγγείλαντες νεανίσκοις οἱ ἐδόκουν αὐτοῖς θρασυτάτοι εἶναι ξιφίδια ὑπὸ μάλης ἔχοντας παραγενέσθαι, συνέλεξαν τὴν βουλήν. [2.3.50] ἐγὼ οὖν, ἔφη, Θηραμένην τουτονὶ ἐξαλείφω ἐκ τοῦ καταλόγου, συνδοκοῦν ἅπασιν ἡμῖν. καὶ τοῦτον, ἔφη, ἡμεῖς θανατοῦμεν.

[2.3.15] Τον πρώτο καιρὸ ο Κριτίας κι ο Θηραμένης ἦταν ομοῖδεάτες καὶ φίλοι. Ο Κριτίας ὅμως —που ἀνάμεσα στ' ἄλλα εἶχε εξοριστεῖ κίολας ἀπὸ τοὺς δημοκρατικούς— εἶχε διάθεση νὰ σκοτώσει πολὺν κόσμον, ἐνῶ ο Θηραμένης ἐναντιωνόταν, λέγοντας ὅτι δεν ἦταν λογικὸ νὰ θανατώνουν ἀνθρώπους μόνο γιὰ τὸν λόγο ὅτι τοὺς τιμοῦσε ὁ λαός, ἐστὼ κι ἀν δεν πείραζαν σὲ τίποτε τὴν ἀριστοκρατικὴ τάξη. [2.3.23] Τότε οἱ Τριάντα ἔκριναν ὅτι ὁ Θηραμένης ἀποτελοῦσε ἐμπόδιο γιὰ τὶς αυθαίρεσες τοὺς κι ἀποφάσισαν νὰ τὸν ἐξοντώσουν· ἀρχισαν λοιπὸν νὰ τὸν συκοφαντοῦν ὁ καθένας χωριστὰ στοὺς βουλευτές, λέγοντας σ' ἕναν ἕναν ἰδιαιτέρως ὅτι ὁ Θηραμένης ἦταν επικίνδυνος γιὰ τὸ καθεστῶς. Ὑστερα κάλεσαν σὲ συνεδρίαση τὴ Βουλὴ, εἰδοποιώντας κάμποσους νεαροὺς —ὅσους θεωροῦσαν πιο μαχητικούς— νὰ βρίσκονται ἐκεῖ με μαχαίρια κάτω ἀπὸ τὴ μασχάλη.[2.3.50] Εγὼ, λοιπὸν», εἶπε ὁ Κριτίας, «διαγράψω αὐτὸν ἐδῶ τὸν Θηραμένη ἀπὸ τὸν κατάλογο, με τὴ σύμφωνη γνώμη ὅλων μας. Καὶ τὸν καταδικάζουμε ἐμεῖς», πρόσθεσε, «σὲ θάνατο».

Μονάδες 10

B2.α. Να βρεῖτε στο αρχαῖο κείμενο που σας δίνεται μία ομόρριζη λέξη γιὰ καθεμία ἀπὸ τὶς παρακάτω λέξεις: ἱκανός, στατικός, ἀπουσία, ἐμπιστοσύνη, κατάχρηση. (μονάδες 5)

B2.β. Να γράψετε ἕνα ομόρριζο οὐσιαστικὸ καὶ ἕνα ομόρριζο ἐπίθετο τῆς νέας ἐλληνικῆς γλώσσας, ἀπλὰ ἢ σύνθετα, γιὰ καθεμία ἀπὸ τὶς παρακάτω λέξεις τοῦ κειμένου: ἀποδείξειεν, καταβαλόντα, πεπονηκώς, πέπονθε, ὀρῶ. (μονάδες 5)

Μονάδες 10

B3. Να χαρακτηρίσετε ὡς σωστές (Σ) ἢ λανθασμένες (Λ) τὶς παρακάτω προτάσεις:

α. Δικαίωμα λόγου καὶ ψήφου στὴν Ἐκκλησίᾳ τοῦ Δήμου εἶχαν ὅλοι οἱ γνήσιοι Ἀθηναῖοι πολῖτες μετὰ τὰ δεκαοχτὼ τοὺς χρόνια.

β. Τὸ κυριότερο δικαστήριό τῆς Ἀθήνας ἦταν ὁ Ἄρειος Πάγος.

γ. Ἐπιφανέστερος ρήτορας συμβουλευτικῶν λόγων θεωρεῖται ὁ Δημοσθένης.

δ. Οἱ λογογράφοι ἦταν ἐπιδεικτικοὶ ρήτορες.

ε. Οἱ ἐπιτάφιοι περιλαμβάνονται στοὺς πανηγυρικοὺς λόγους.

Μονάδες 10

Ἀντιφῶν, Περὶ τοῦ Ἡρώδου φόνου §§74-76

(εκδ. του Gernet, L. Παρίσι: Les Belles
Lettres, 1923, ανατ. 1965)

Ὁ Ἴλος ἢ Εὐθίξεος κατηγορεῖται γιὰ τὸν φόνο τοῦ Ἡρώδη σὲ ἓνα κοινό τους ταξίδι. Στὸ ἀπόσπασμα ἀναφέρεται στὴν πολιτικὴ διάσταση τῆς υπόθεσης, λέγοντας ὅτι θὰ ἀντικρούσει τὶς κατηγορίες ὅσων υποστήριζαν ὅτι ὁ πατέρας του, πλούσιος Μυτιληναῖος, ἦταν ἀπὸ τοὺς πρωτεργάτες στὴν ἀποστασία τοῦ νησιοῦ ἀπὸ τὴν ἀθηναϊκὴ συμμαχία (428 π.Χ.).

Δεῖ δέ με καὶ ὑπὲρ τοῦ πατρὸς ἀπολογήσασθαι. Καίτοι γε πολλῶ μᾶλλον εἰκὸς ἦν ἐκεῖνον ὑπὲρ ἐμοῦ ἀπολογήσασθαι πατέρα ὄντα· ὁ μὲν γὰρ πολλῶ πρεσβύτερός ἐστι τῶν ἐμῶν πραγμάτων, ἐγὼ δὲ πολλῶ νεώτερος τῶν ἐκείνῳ πεπραγμένων. Καὶ εἰ μὲν ἐγὼ τούτου ἀγωνιζομένου καταμαρτύρουν ἅ μὴ σαφῶς ἤδη, ἀκοῇ δὲ ἠπιστάμην, δεινὰ ἂν ἔφη πάσχειν ὑπ' ἐμοῦ· νῦν δὲ ἀναγκάζων ἐμὲ ἀπολογεῖσθαι ὣν ἐγὼ πολλῶ νεώτερός εἰμι καὶ λόγῳ οἶδα, ταῦτα οὐ δεινὰ ἡγεῖται εἰργάσθαι. Ὅμως μέντοι καθ' ὅσον ἐγὼ οἶδα, οὐ προδώσω τὸν πατέρα κακῶς ἀκούοντα ἐν ὑμῖν ἀδίκως. Καίτοι τάχ' ἂν σφαιλείην, ἃ ἐκεῖνος ὀρθῶς ἔργῳ ἔπραξε, ταῦτ' ἐγὼ λόγῳ μὴ ὀρθῶς εἰπὼν· ὅμως δ' οὖν κекινδυνεύσεται. Πρὶν μὲν γὰρ τὴν ἀπόστασιν τὴν Μυτιληναίων γενέσθαι, ἔργῳ τὴν εὐνοίαν ἐδείκνυε τὴν εἰς ὑμᾶς· ἐπειδὴ δὲ ἡ πόλις ὅλη κακῶς ἐβουλεύσατο ἀποστᾶσα καὶ ἡμαρτε [τῆς ὑμετέρας γνώμης], μετὰ τῆς πόλεως ὅλης ἠναγκάσθη συνεξαμαρτεῖν.

— **πρέσβυς, -εως**: μεγάλος σὲ ηλικία

ἀνθρωπος. ἀγωνίζομαι: διεξάγω δικαστικὸ

αγῶνα. **καταμαρτυρῶ**: καταθέτω μαρτυρία.

ἐργάζομαι δεινὰ: υποφέρω, βρίσκομαι σὲ δεινὴ κατάσταση

λόγῳ ὀρθῶς λέγω: διατυπώνω με ὀρθά, κατάλληλα λόγια.

κακῶς ἀκούω: κακολογούμαι

ἡ ἀπόστασις: ἡ ἀποστασία

συνεξαμαρτάνω: συμμερίζομαι τὸ λάθος

- Γ1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «**Δεῖ δέ με καὶ... δεινὰ ἡγεῖται εἰργάσθαι**».

Μονάδες 20

- Γ2. Ποια είναι η δυσκολία που δηλώνει πως θα αντιμετωπίσει ο ρήτορας στην προσπάθειά του να υπερασπιστεί τον πατέρα του;

Μονάδες 10

- Γ3. Να δοθούν οι ζητούμενοι τύποι:

πραγμάτων: γενική του ενικού αριθμού.

ἥν: γενική του ενικού αριθμού της μετοχής του μέλλοντα στο θηλυκό γένος.

πεπραγμένων: απαρέμφατο του ίδιου χρόνου στην ίδια φωνή.

ἀγωνιζομένου: γ' πληθυντικό πρόσωπο της οριστικής του παρατατικού στην ίδια φωνή.

ἔπραξε: β' ενικό προστακτικής του ίδιου χρόνου στην ίδια φωνή.

ἀναγκάζων: να μεταφερθεί η μετοχή στον παρακείμενο της ίδιας φωνής, στο ίδιο γένος, αριθμό και πτώση.

ἀπόστασιν: να μεταφερθεί στην ίδια πτώση του άλλου αριθμού.

ἔργω: να μεταφερθεί στην αιτιατική του πληθυντικού αριθμού.

εὖνοιαν: να μεταφερθεί στη γενική του πληθυντικού αριθμού.

πόλεως: να μεταφερθεί στη δοτική του πληθυντικού αριθμού.

Μονάδες 10

- Γ3. α) **δεῖ:** να εντοπιστεί το υποκείμενο του ρήματος και να χαρακτηριστεί το είδος της σύνταξης.

β) Να εντοπιστεί ο συντακτικός ρόλος, καθώς επίσης και ο όρος που προσδιορίζουν οι υπογραμμισμένοι τύποι του κειμένου. Να μεταφέρετε τις απαντήσεις στο τετράδιό σας. **με**

δεινά

νεώτερος

τόν πατέρα

ἐκεῖνος

Μονάδες 10

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑΤΟΣ

A1. i-Σ: οὔτε ἡμᾶς εἰκὸς ἦν

ii-Λ: ἐμὲ τοίνυν οὐδεὶς ἂν ἀποδείξειεν οὔτ' ἀπενεχθέντα ὑπὸ τῶν φυλάρχων

iii-Σ: εἵπερ ἵππευσα, οὐκ ἂν ἦ[ν] ἕξαρνος ὡς δεινὸν τι πεποικῶς

iv- Λ: ὀρῶ δὲ καὶ ὑμᾶς ταύτη τῇ γνώμῃ χρωμένους

v-Σ: περιφανῶς ἐτόλμησάν μου καταψεύσασθαι

Μονάδες 10

A2. Τα «γράμματα» ἦταν οἱ κατάλογοι τῶν φυλάρχων. Στους καταλόγους αὐτοὺς αναγράφονταν τὰ ονόματα τῶν ὑπέων ἀπὸ τοὺς ὁποίους εἰσπράχθησαν τὰ δοθέντα ἐπιδόματα («καταστάσεις»). Τα «γράμματα» ἦταν πιο ἀξιόπιστα ἀπὸ τὰ ἐκτεθειμένα σανίδια, διότι ἦταν ἐγκυρότερα. Ὁ κίνδυνος νὰ παραλειφθοῦν ἀπὸ τοὺς καταλόγους κάποια ονόματα ὑπέων καὶ νὰ πληρώσουν οἱ φύλαρχοι τὰ οφειλόμενα ἀπὸ ἐκείνους χρήματα ἔκανε προσεκτικὴ καὶ υπεύθυνη τὴ σύνταξή τους. Επιπρόσθετα, ἡ παράδοση τῶν καταλόγων αὐτῶν ὡς ἐπισήμων ἐγγράφων στὴ Βουλὴ ἀπέκλειε ὁποιαδήποτε ἀλλοίωσή τους. Επομένως, γιὰ τὴν εὐρεση τῆς ἀλήθειας πρέπει νὰ στηρίζεται κανεὶς περισσότερο στὸν κατάλογο παρά στὸ σανίδιον, στὸ ὁποῖο μποροῦσε ὁ καθένας νὰ ἀφαιρέσει ἢ νὰ προσθέσει ὅποιο ὄνομα ἐπιθυμοῦσε, ἀπὸ τὴ στιγμὴ που βρισκόταν σὲ κοινὴ θέα καὶ δὲν υπήρχε υπεύθυνος γιὰ τὴ φύλαξή του (ἐκ μὲν γὰρ τούτων ῥάδιον ἦν ἐξαλειφθῆναι τῷ βουλομένῳ).

Μονάδες 10

B1. Σύμφωνα με τὸ παράλληλο κείμενο, ὁ Κριτίας, ἓνας ἀπὸ τοὺς σκληρότερους τυράννους, δὲ δίστασε καταγγέλλοντάς τὸ μετριοπαθὲς τύραννο καὶ φίλο τοῦ Θηραμένη ὡς προδότη τοῦ καθεστώτος, νὰ τὸν οδηγήσῃ στὸ θάνατο καὶ νὰ καταδιώξῃ τοὺς ὁπαδοὺς του, ἐπειδὴ ὁ Θηραμένης ἐπέκρινε τὴν πολιτικὴ τρομοκρατίαν ποὺ ἐφάρμοζε. Με βάση αὐτὸ τὸ δεδομένο, ὁ Μαντίθεος ἐπισημαίνει ὅτι δὲ θὰ ἦταν λογικὸ νὰ εἶχε συμπράξῃ με ἐκείνους ἀπὸ τὴ στιγμὴ ποὺ δὲν ἐμπιστεύονταν οὔτε τοὺς πιο στενοὺς τοὺς συνεργάτες, ἀλλὰ τοὺς ἀφαιρούσαν τὰ πολιτικὰ δικαιώματα ἢ, ὅπως στὴν περίπτωσή τοῦ Θηραμένη, τοὺς καταδίκαζαν σὲ θάνατο.

Μονάδες 10

- B2. α.**
ικανός	→ ἀφιγμένους
στατικός	→ κατάστασιν
απουσία	→ ἦν
ἐμπιστοσύνη	→ πιστεύοιτε
κατάχρηση	→ χρωμένους
- β.**
ἀποδείξειεν	→ δείκτης, ἐπιδεικτικός
καταβαλόντα	→ διαβολή, ἐπιβλητικός
πεποικῶς	→ ποίημα, χειροποίητος
πέπονθε	→ πάθος, παθητικός
ὀρῶ	→ ἐπόπτης, διορατικός

Μονάδες 10

B3. α. Λ, β. Λ, γ. Σ, δ. Λ, ε. Σ

Μονάδες 10

- Γ1. Θα πρέπει, επίσης, να υπερασπιστώ τον πατέρα μου. Αν και θα ήταν κατά πολύ φυσικότερο, ως πατέρας μου, να με υπερασπιστεί εκείνος· γιατί εκείνος λόγω ηλικίας γνωρίζει τις υποθέσεις μου, ενώ εγώ είμαι πολύ νεότερός του για να ξέρω όσα έχει κάνει. Και αν βέβαια εγώ, ενώ εκείνος είχε εμπλακεί σε δικαστικό αγώνα, κατέθετα εναντίον του πράγματα που δεν γνώρισα με σαφήνεια, αλλά τα γνώριζα εξ ακοής, θα έλεγε ότι δεινοπαθεί εξαιτίας μου· τώρα όμως που με αναγκάζει να σε μια υπόθεση από την οποία είμαι πολύ νεότερος και τη γνωρίζω μόνο από διαδόσεις, δεν θεωρεί ότι συμβαίνει κάτι τρομερό.
- Γ2. Στο απόσπασμα ο Έλος (Ευξίθεος) προσπαθεί να αντικρούσει τις κατηγορίες εναντίον του πατέρα του σχετικά με την αποστασία της Λέσβου από την αθηναϊκή συμμαχία. Μάλιστα, εκφράζει την ανησυχία του για τις δυσκολίες που φαίνεται πως θα αντιμετωπίσει σχετικά με τη συγκεκριμένη υπεράσπιση, λέγοντας πως το νεαρό της ηλικίας του αποτελεί εμπόδιο (**ἐγὼ δὲ πολλῷ νεώτερος τῶν ἐκείνῳ πεπραγμένων**). Ίσως, λοιπόν, να μην καταφέρει να παρουσιάσει με την απαιτούμενη σαφήνεια (**ἂ μὴ σαφῶς ἤδη**) τα γεγονότα που θα οδηγήσουν στην υπεράσπιση του πατέρα του, αφού τα περισσότερα από αυτά τα γνωρίζει εξ ακοής (**ἀκοῇ δὲ ἠπιστάμην**).
- Γ3. πράγματος
έσομένης
πεπράχθαι
ἡγωνίζοντο
πρᾶξον
ἡναγκακώς
ἀποστάσεις
ἔργα
εὐνοιῶν
πόλεσι
- Γ4. α) Υποκείμενο στο απρόσωπο ρήμα **δεῖ** είναι το τελικό απαρέμφατο **ἀπολογήσασθαι**. Πρόκειται για **απρόσωπη σύνταξη**.
- β) **με**: υποκείμενο του τελικού απαρεμφάτου **ἀπολογήσασθαι**, σε αιτιατική πτώση λόγω αναγκαστικής ετεροπροσωπίας
δεινά: σύστοιχο αντικείμενο του απαρεμφάτου **πάσχειν**
νεώτερος: κατηγορούμενο στο υποκείμενο **ἐγώ**, μέσω του συνδετικού ρήματος **εἰμί**
τόν πατέρα: αντικείμενο του ρήματος **προδῶσω**
ἐκεῖνος: υποκείμενο του ρήματος **ἔπραξε**